

ด่วนมาก

ที่ ศธ ๐๒๑๐.๐๒/ ๑ ๕๔๔

กระทรวงศึกษาธิการ

กทม.๑๐๓๐๐

๓๐ เมษายน ๒๕๔๓

เรื่อง (ร่าง) พระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ.

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย (ร่าง) พระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. และบันทึกหลักการ

และคำอธิบายประกอบ (ร่าง) พระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ.

จำนวน ๒๐ เล่ม (แผ่นดิสก์ ๑ แผ่น)

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ ให้ความสำคัญกับการศึกษาตลอดชีวิต โดยกำหนดการจัดการศึกษาไว้

๓ รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้จากการศึกษาทั้ง ๓ รูปแบบ ซึ่งสาระสำคัญของกฎหมายนั้น มิได้กล่าวถึงการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างชัดเจน และไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดถึงแนวทางและกลไกในการจัดการศึกษาสำหรับประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียน

ก่อนมีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ การจัดการศึกษาสำหรับประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียน โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน ผู้สูงอายุ ตลอดจนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ทั้งที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดาร ในชุมชนแออัด และผู้ทุพพลภาพอื่น ๆ มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ คือ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน) กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งทำหน้าที่จัดบริการการศึกษา รวมทั้งประสานและส่งเสริมให้หน่วยงานอื่น ๆ มาร่วมเป็นภาคีในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งดำเนินการภายใต้แนวความคิดการศึกษาตลอดชีวิตมาตั้งแต่จัดตั้งหน่วยงานขึ้น ในปี พ.ศ.๒๕๒๒ โดยเป็นการจัดการศึกษาที่คู่ขนานไปกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาซึ่งจัดให้กับประชากรวัยเรียนเป็นหลัก

/๑.๒ เหตุผลและ...

๑.๒ เหตุผลและความจำเป็น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ ได้ให้ความสำคัญกับหลักการศึกษาตลอดชีวิต และได้กำหนดการจัดการศึกษาเป็น ๓ รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมุ่งหวังว่าประชาชนจะเรียนรู้จากการศึกษาทั้ง ๓ รูปแบบดังกล่าว แต่กระนั้นก็ตาม ยังไม่มีการระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ประชากรที่พ้นวัยเรียน ตลอดจนผู้ด้อยโอกาสที่เข้าไม่ถึงบริการทางการศึกษา ที่จัดในโรงเรียนจะได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๖ เห็นชอบให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยปรับบทบาทของหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ให้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการและอำนวยความสะดวก รวมทั้งส่งเสริม ประสาน เชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้และกลุ่มเป้าหมาย ในอันที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ดังนั้น จึงเห็นสมควรให้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียนขึ้น เพื่อเป็นกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีเหตุผลและความจำเป็น ดังนี้

(๑) ความเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาการของบุคคลในแต่ละวัย

ในด้านจิตวิทยา บุคคลมีการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตลอดทุกช่วงของชีวิต ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยสูงอายุ อาทิ พัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม การศึกษาจะช่วยให้บุคคลมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ต่อเนื่องทุกช่วงชีวิต สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามอัธยาศัย

(๒) ความเปลี่ยนแปลงของสังคม

สังคมมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะปัจจุบันที่ความเปลี่ยนแปลงได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงและเป็นวงกว้าง ทำให้สภาพความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของบุคคลเปลี่ยนไป เกิดการแข่งขันเอารอดเอาเปรียบกันมากขึ้น ในหลายประเทศ ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมถูกครอบงำด้วยวัฒนธรรมแบบใหม่ ความเชื่อและค่านิยมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ครอบครัวแตกแยก ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมมีความซับซ้อน หลากหลายมากขึ้น เช่น ปัญหาความเป็นอยู่ ความยากจน การด้อยโอกาสทางการศึกษา ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสุขภาพจิต การดำเนินชีวิตถูกกำหนดด้วยกรอบของเวลา ความใกล้ชิดของบุคคลในครอบครัวมีน้อยลง จากสภาพและปัญหาดังกล่าว บุคคลควรได้รับการศึกษาและความรู้ทุกช่วงชีวิต การได้รับความรู้ที่เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงอย่างทันท่วงทีจะช่วยให้บุคคล

/สามารถเผชิญกับ...

สามารถเผชิญกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง สามารถวิเคราะห์ปัญหาและแสวงหาวิธีการจัดการกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม

(๓) ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อันเป็นผลเนื่องมาจากความสามารถในการพึ่งพาตนเองของชุมชนและการขยายตัวทางการค้าระหว่างประเทศ ได้ทำให้อิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกัน การพัฒนาของกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีทิศทางมุ่งสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ ได้ทำให้ความได้เปรียบเชิงแข่งขันถูกตัดสินด้วยความรู้ ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศต้องเร่งพัฒนาประชากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

(๔) ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

พัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง และส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการพัฒนาประเทศ ตลอดจนวิถีชีวิตของบุคคลทั้งทางตรงและทางอ้อม ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มิได้เกิดขึ้นเฉพาะช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิตเท่านั้น แต่เกิดขึ้นตลอดเวลา เพราะฉะนั้น บุคคลจึงต้องเรียนรู้อยู่เสมอทุกช่วงชีวิต เพื่อให้สามารถก้าวทันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสามารถนำความรู้และวิทยาการดังกล่าว มาประยุกต์ใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ

(๕) การแพร่กระจายและความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของข้อมูลข่าวสาร

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีผลให้การเผยแพร่และการกระจายความรู้และข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีอยู่มากมายเป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ดังนั้น บุคคลจึงควรมีความรู้และทักษะในการเข้าถึงแหล่งความรู้ และสามารถวิเคราะห์เลือกสรรความรู้และข้อมูลที่เป็นประโยชน์มาใช้พัฒนาตนเองอย่างเท่าทันและต่อเนื่อง

(๖) ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง

พัฒนาการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ และมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกระดับอย่างเสมอภาค เงื่อนไขสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน คือ การที่ประชาชนมีความรู้ มีการศึกษาที่พอเพียงและเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะประชาชนในระดับรากหญ้า ที่ส่วนใหญ่อยู่นอกโรงเรียนและเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ

๒. รายละเอียดเรื่องที่เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้พิจารณาแล้วเห็นควรให้มีพระราชบัญญัติ การศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. ขึ้นโดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๒.๑ เจตนารมณ์ การตราพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน มีเจตนารมณ์เพื่อเป็นการประกันโอกาสทางการศึกษาสำหรับประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียนให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งมีกลไกเข้าภาพในการจัด ส่งเสริม สนับสนุน ประสานความร่วมมือ และบริหารการศึกษานอกโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

๒.๒ หลักการและแนวการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

๒.๒.๑ การให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลในทุกช่วงชีวิต และการศึกษาเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้บุคคล ได้เรียนรู้ พัฒนาตนเองให้สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างดีเยี่ยม ความสามารถในการเรียนรู้และการรับการศึกษา นั้น มิได้จำกัดเพียงแค่มูลนิธิที่อยู่ในวัยเรียนเท่านั้น แต่ผู้จัดต้องจัด กิจกรรมการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพพัฒนาการแต่ละวัย ตามความสนใจ ตามความต้องการและ ช่วงเวลาที่เหมาะสมของแต่ละบุคคล เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๒.๒.๒ การให้เกิดความเสมอภาค และประกันโอกาสทางการศึกษา การจะให้บุคคลได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จะต้องขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทาง การศึกษาให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสามารถเข้ารับบริการได้โดยสะดวก และเท่าเทียม กัน ในการประกันโอกาสทางการศึกษา ต้องมีการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานให้บริการทาง การศึกษา รวมทั้งจัดโครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ให้ทั่วถึงและเพียงพอต่อความต้องการ เพื่อเป็น หลักประกันว่า หากประชาชนต้องการได้รับการศึกษา ก็จะได้รับตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒.๓ การจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น หลากหลาย และตอบสนองความ ต้องการของผู้เรียน การศึกษานอกโรงเรียน เป็นการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย ทั้งในด้านเนื้อหา วิธีเรียน เวลาเรียน และสถานที่เรียน และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันระหว่างปัจเจกบุคคล ที่อยู่บนหลักการและความเชื่อพื้นฐานทางจิตวิทยา

๒.๒.๔ การระดมทุนทางสังคมมาใช้ในการจัดการศึกษานอก โรงเรียน การระดมทุนทางสังคมเป็นการส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน และกลไกทุกภาคส่วนของ สังคม นำทรัพยากร บุคคล ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ที่อยู่ในสังคมมาใช้ในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนในแต่ละชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

/๒.๒.๕ การจัดการศึกษา...

๒.๒.๕ การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเติมปัญญาให้สังคม

การเติมปัญญาให้สังคม เป็นกระบวนการในการสร้างเสริมองค์ความรู้ พัฒนาทักษะ และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของประชาชน รวมทั้งส่งเสริมการจัดการความรู้ในชุมชน เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

๒.๒.๖ การกำหนดระดับ หลักสูตร และมาตรฐานการศึกษา

นอกโรงเรียน การจัดการศึกษานอกโรงเรียน อาจจัดเป็นเอกเทศที่มีการกำหนดระดับการศึกษา หลักสูตร วิธีการศึกษา มาตรฐานการศึกษา และวุฒิการศึกษา เฉพาะของการศึกษานอกโรงเรียน โดยสามารถถ่ายโอนผลการเรียนเชื่อมโยงกับการศึกษาในรูปแบบอื่นได้ด้วย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๒.๓ กลไกและระบบการบริหาร จะเน้นการกระจายความรับผิดชอบ

โดยให้มีการบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการและให้มีหน่วยงานรองรับทุกระดับ ตั้งแต่ส่วนกลางจนถึงสถานศึกษา รวมทั้งการระดมทุนทางสังคมมาใช้ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

- ส่วนกลาง ให้มีคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน ทำหน้าที่เป็นองค์กรให้คำปรึกษาในระดับชาติ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการ
- ระดับจังหวัด ให้มีคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด ทำหน้าที่เป็นองค์กรให้คำปรึกษาในระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน ผู้อำนวยการการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ
- ระดับสถานศึกษา ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา ทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ

๒.๔ ความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน) ได้จัดประชุมประชาพิจารณ์ (ร่าง) พระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. ในกลุ่มเป้าหมายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อันประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนและบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนทุกระดับ รวมทั้งหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในช่วงเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน ๒๕๔๖ ที่ประชุมส่วนใหญ่ เห็นควรให้มีพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. เพื่อเป็นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชาชน ที่อยู่นอกโรงเรียน ให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งมีหน่วยงานกลางในการส่งเสริม

/ สนับสนุน...

สนับสนุน และประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นอกจากนั้น ยังมีประชาชนจากทุกภูมิภาค เข้าซื้อสนับสนุนการเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติการศึกษา นอกโรงเรียน พ.ศ. ซึ่งจะนำเสนอผ่านเลขาธิการคณะรัฐมนตรีต่อไป

๒.๕ ประเด็นที่จะเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

กระทรวงศึกษาธิการ ขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติให้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. ขึ้น ดังมีสาระสำคัญตามที่เสนอข้างต้น

๓. ผลกระทบของการมีพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน

หากคณะรัฐมนตรี มีมติให้มีพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ.แล้วจะมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๓.๑ ผลกระทบต่อนโยบายของรัฐบาล

การกำหนดให้มีพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. เป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่จะให้มีระบบและโครงสร้างทางการศึกษานอกโรงเรียนที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั้งปวงอย่างแท้จริง และเป็นรูปแบบการศึกษา ๒ ใน ๓ รูปแบบตามมาตรา ๑๕ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาสังคมไทย ให้เป็นสังคมแห่งความรู้ อันเป็นเงื่อนไขนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ รวมทั้งให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันในการเรียนรู้และการฝึกอบรมได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมีปัญญาไว้เป็นทุนในการสร้างงาน และสร้างรายได้ต่อไป

๓.๒ ผลกระทบต่อความรับผิดชอบร่วมกันของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา

หากคณะรัฐมนตรี มีมติให้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. ขึ้น จะเป็นการสร้างความเสมอภาคและการประกันโอกาสทางการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียน รวมทั้งเป็นการเตรียมสังคมไทยให้เป็นสังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยตอบสนองต่อนโยบายและยุทธศาสตร์เร่งด่วนของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ

๓.๓ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวม

การจัดโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียนได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นับเป็นการเสริมสร้างทุนทางปัญญาให้กับประชาชนเพื่อให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพที่ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผล

/ โดยตรง...

โดยตรงต่อการเพิ่มพูนผลผลิต การเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและประเทศโดยรวม

๓.๔ ผลกระทบต่อการเงินและงบประมาณ

การกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิตนั้นจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเพิ่มเงินและงบประมาณของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากมีส่วนราชการของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน) ซึ่งได้ถูกปรับสถานภาพเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๖ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๔๖ รองรับการค้าเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๕ ผลกระทบต่อสังคมและการศึกษา

รัฐบาลมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิรูปการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ.๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน โดยยึดหลักการศึกษาสรางชาติ สรางคน และสรางงาน ดังนั้น การกำหนดให้มีพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. ขึ้นนั้น จึงเป็นการสนับสนุนเจตนารมณ์ดังกล่าวและเป็นความพยายามของรัฐในการประกันโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียนให้ได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งคุณภาพของสังคม

๓.๖ ผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของบุคคล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยเฉพาะหมวดที่ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของชนชาวไทย ระบุไว้ในมาตรา ๔๒ ว่าบุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ... มาตรา ๔๓ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน... และมาตรา ๖๕ บุคคลมีหน้าที่... รับการศึกษาอบรม... ฉะนั้นจึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้มีพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. เพื่อเป็นการประกันโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียนในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และให้ทุกคนมีสิทธิและหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างเท่าเทียมและทั่วถึงทุกคน

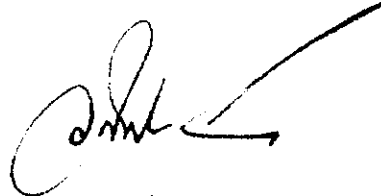
๓.๓ ผลกระทบต่อกฎหมายอื่น

การตราพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. ขึ้น

ได้ก่อให้เกิดผลกระทบในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างความสะดวก
ในการเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ของทุกกลุ่มเป้าหมาย และเป็นการตอบสนอง
เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ พระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
ราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และพระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

จึงเรียนมาเพื่อขอเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ.
เพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอดิษฐ์ โพธารามิก)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน

โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๒๖๗๒

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๖๘๘

(ร่าง)

พระราชบัญญัติการศึกษาออกโรงเรียน

พ.ศ.

กระทรวงศึกษาธิการ

(ร่าง) พระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน

พ.ศ.

ส่วนที่ ๑

- บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบ

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ.

- (ร่าง) ร่างพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ.

ส่วนที่ ๒

- หลักการและคำอธิบายประกอบ

(ร่าง) ร่างพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ.

ส่วนที่ ๑

- บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบ
ร่างพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ.
- (ร่าง) ร่างพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ.

บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบ
ร่างพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน

พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษานอกโรงเรียน

เหตุผล

ประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียน เป็นประชากรส่วนใหญ่ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และจำเป็นต้องได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะและคุณธรรม จริยธรรม ในการทำงาน การประกอบอาชีพ การพัฒนาตนเอง ชุมชนและสังคม ตลอดจนการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก แต่การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมีวิธีการจัดที่มีความยืดหยุ่น หลากหลายและเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ยังไม่มีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจน สมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเป็นการประกันโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

(ร่าง)
พระราชบัญญัติ
การศึกษานอกโรงเรียน
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษานอกโรงเรียน

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดาบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศและคำสั่งอื่นใดที่ได้บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การศึกษานอกโรงเรียน” หมายความว่า การศึกษาที่จัดให้แก่ผู้อยู่นอกโรงเรียน ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ในรูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหลัก เพื่อให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

“ผู้อยู่นอกโรงเรียน” หมายความว่า ผู้ที่พ้นจากการศึกษาภาคบังคับ ผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ผู้ที่ะตพื้นที่การศึกษาไม่สามารถให้บริการได้ รวมทั้งผู้ที่ต้องการได้รับการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

“ ผู้ด้อยโอกาส ” หมายความว่า ผู้ที่อยู่นอกโรงเรียน ซึ่งมีข้อจำกัดทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อายุ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งที่อยู่ในเขตทุรกันดารห่างไกล ซึ่งทำให้ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการศึกษาตามปกติได้

“ ภาคส่วนของสังคม ” หมายความว่า บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน

“ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ” หมายความว่า สถานที่จัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชุมชน

“ การจัดการความรู้ ” หมายความว่า การสำรวจ รวบรวม จัดระบบความรู้ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นความรู้ภายในและความรู้สากล ที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อจัดการให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความรู้ต่าง ๆ ดังกล่าวได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

“ ครูศึกษานอกโรงเรียน ” หมายความว่า ผู้ที่ทำหน้าที่จัด และส่งเสริมการเรียนรู้การศึกษา นอกโรงเรียน ได้แก่ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน วิทยากร ครูประจำกลุ่ม ครูประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือบุคคลอื่นใดที่ทำหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน

“ สถานศึกษา ” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน

“ กระทรวง ” หมายความว่า กระทรวงศึกษาธิการ

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
บททั่วไป
ความมุ่งหมายและหลักการ

มาตรา ๖ การจัดการศึกษานอกโรงเรียน ต้องเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของบุคคลและเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถในการแสวงหาความรู้ มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยใช้ข้อมูลหลายด้าน สามารถนำความรู้มาพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรา ๗ การจัดการศึกษานอกโรงเรียน ให้ยึดหลักดังนี้

- (๑) เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อเชื่อมโยงผสมผสาน เกื้อกูลการเรียนรู้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- (๒) เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อสร้างความเสมอภาคและประกันโอกาสการเข้าถึงการศึกษาของประชาชน
- (๓) เป็นการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย ตามความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งระดับบุคคล กลุ่มบุคคลและชุมชน
- (๔) เป็นการศึกษาที่ประชาชน ชุมชน องค์กรและสังคมมีสิทธิและหน้าที่ร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน
- (๕) เป็นการศึกษาที่ผู้เรียนหรือกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้

มาตรา ๘ การจัดระบบ โครงสร้าง และการบริหารการศึกษานอกโรงเรียน ให้ยึดหลัก ดังนี้

- (๑) ส่งเสริม สนับสนุน ให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีบทบาทในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยมี เอกภาพทางนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- (๒) ทุกภาคส่วนของสังคม สามารถจัด หรือจัดให้มีหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบจัดการศึกษานอกโรงเรียนที่เหมาะสมกับตนเองและกลุ่มเป้าหมาย
- (๓) มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน ในด้านนโยบาย วิชาการ การพัฒนา บุคลากร และมาตรฐานการศึกษา ให้ทุกภาคส่วนของสังคมจัดการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพ

หมวด ๒ แนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

มาตรา ๙ การจัดการศึกษานอกโรงเรียน เป็นการจัดการศึกษาโดยใช้รูปแบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหลัก ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ จัดในลักษณะการศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของปวงชน และขุดเชยโอกาสให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยบูรณาการความรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน

การกำหนด หลักสูตร แนวทางการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาดำเนินการ จุดมุ่งหมาย การศึกษา ให้มีลักษณะที่เหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียน และสามารถเทียบโอนผลการเรียน เชื่อมโยงกับการศึกษาในรูปแบบอื่นได้

มาตรา ๑๐ การจัดการศึกษานอกโรงเรียน พึงจัดให้มีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากสื่อและเทคโนโลยี ผู้รู้ ภูมิปัญญา การทำงาน การดำรงชีวิต การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และวิธีอื่นที่ พัฒนาขึ้นให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

มาตรา ๑๑ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พึงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะในการคิด การทำการจำ การแก้ปัญหาและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักความยืดหยุ่น หลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของสังคมและชุมชน

มาตรา ๑๒ การจัดการศึกษานอกโรงเรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนและชุมชน เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้มี กระบวนการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ดังนี้

(๑) การศึกษาที่เป็นความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การทำงาน การศึกษาและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ทักษะทางด้านภาษา การคิดคำนวณ การตั้งคำถามหาคำตอบ การสังเกต คิดวิเคราะห์หาเหตุผล เป็นต้น

(๒) การศึกษาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะในการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ และการจัดการด้านอาชีพ

(๓) การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดูแลและจัดการตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยเฉพาะให้เป็นผู้มีวินัยในตนเอง กล้าแสดงออกในทางสร้างสรรค์ มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่นและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

(๔) การศึกษาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนให้เป็นสังคมและชุมชนแห่งการเรียนรู้

หมวด ๓

การส่งเสริม สนับสนุนและประสานความร่วมมือ การจัดการศึกษานอกโรงเรียน

มาตรา ๑๓ การส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคม จัดการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน พึงดำเนินการดังนี้

- (๑) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้
- (๒) ประสานงานระดมทุนทางสังคม พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
- (๓) พัฒนาลัทธิสูตร พัฒนาคณาจารย์ วิจัยและพัฒนา
- (๔) ส่งเสริม สนับสนุน การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- (๕) ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียน
- (๖) ให้สามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง

มาตรา ๑๔ ทุกภาคส่วนของสังคมพึงส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ และทรัพยากร ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและการพัฒนาคณาจารย์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา ๑๕ ส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้กลไกของการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบระดับการศึกษา การรับรองความรู้และประสบการณ์ หรือวิธีการอื่น ตามความจำเป็นและเหมาะสม

มาตรา ๑๖ ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งเทคโนโลยีอื่นที่เหมาะสม มาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ดังนี้

- (๑) จัดให้มีหน่วยงานกลางในการทำหน้าที่ประสานงาน รวบรวม จัดทำ และเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้มีฐานข้อมูลที่ชัดเจน
- (๒) พัฒนาประชาชนให้สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- (๓) ส่งเสริม เผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสาร ข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาศักยภาพให้กับประชาชนอย่างกว้างขวาง

มาตรา ๑๗ สนับสนุน ส่งเสริม และประสานงาน ให้มีการจัดการความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้มีศักยภาพในการเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๑๘ สร้างแรงจูงใจให้กับทุกภาคส่วนของสังคมที่จัดและหรือสนับสนุนการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตามที่กฎหมายกำหนด

หมวด ๔

คณะกรรมการและการบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน

มาตรา ๑๙ ให้มีคณะกรรมการการศึกษาออกโรงเรียน เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ กศน.” จำนวนสิบเก้าคนซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย

- (๑) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน สิบสามคน ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นรองประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้อำนวยการสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เลขาธิการคุรุสภา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นกรรมการและเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาออกโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการ
- (๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูง ในด้านการศึกษาออกโรงเรียน ด้านการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ด้านการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ด้านการศึกษาเพื่อคนพิการ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านเทคโนโลยี ด้านสื่อการศึกษา ด้านประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านบริหารการศึกษา ด้านการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ด้านกีฬา ด้านการศึกษาเอกชน ด้านอุตสาหกรรม ด้านธุรกิจและบริหาร ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านรวมกัน จำนวนไม่เกินสี่คน
- (๓) กรรมการผู้แทนองค์กรเอกชน ที่มีบทบาทส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวนไม่เกิน สอง คน

มาตรา ๒๐ การสรรหาและเลือกกรรมการตามมาตรา ๑๙ (๒) (๓) มีหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังนี้

- (๑) การคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๙ (๒) ให้กรรมการโดยตำแหน่งตามมาตรา ๑๙ (๑) ร่วมกันพิจารณาเสนอรายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติและความเหมาะสม เป็นจำนวนสองเท่าของจำนวนคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคัดเลือกให้เหลือตามจำนวนที่กำหนด
- (๒) การคัดเลือกกรรมการผู้แทนองค์กรเอกชนตามมาตรา ๑๙ (๓) ให้องค์กรเอกชนซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี แต่ละแห่งเสนอรายชื่อผู้ที่เห็นสมควรเป็นกรรมการ ซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๑ แห่งละหนึ่งคน จากนั้นให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อเลือกกันเองให้เหลือจำนวนสองเท่าของจำนวนที่กำหนดตามมาตรา ๑๙ (๓) แล้วเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเลือกให้เหลือเท่ากับจำนวนที่กำหนด

ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน มีหน้าที่ดำเนินการจัดให้มีการคัดเลือกกรรมการตามวรรคหนึ่ง

หลักเกณฑ์วิธีการคัดเลือก และการเลือกกรรมการ นอกจากที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

มาตรา ๒๑ กรรมการตามมาตรา ๑๙ (๒) (๓) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์
- (๓) เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- (๔) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๕) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (๖) ไม่เคยมีประวัติเสื่อมเสียทางจริยธรรม จรรยาบรรณ และการประกอบวิชาชีพ รวมทั้งไม่เป็นผู้มีผลประโยชน์ ส่วนได้ส่วนเสียกับส่วนราชการหรือสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง
- (๗) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๘) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่หรือผู้มีตำแหน่งใดๆ ในพรรคการเมือง

มาตรา ๒๒ กรรมการตามมาตรา ๑๙ (๒) (๓) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับคัดเลือกใหม่อีก แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระมิได้

มาตรา ๒๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๑๙ (๒) (๓) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๑
- (๔) รัฐมนตรี ให้ออกตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๑๙ (๒) (๓) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการคัดเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างภายในหกสิบวัน เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการมีวาระเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่คัดเลือกกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลงก็ได้

ให้กรรมการผู้เข้ามาแทนนั้นอยู่ในตำแหน่งได้เท่ากับวาระการดำรงตำแหน่งที่เหลืออยู่ของกรรมการที่ตนแทน

เมื่อกรรมการตามมาตรา ๑๙ (๒) (๓) พ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการชุดใหม่ภายในหกสิบวัน

ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งแต่งตั้งใหม่เข้ามารับหน้าที่

มาตรา ๒๕ ให้คณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน เป็นองค์กรให้คำปรึกษา มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐาน หลักสูตร สื่อและนวัตกรรมทางการศึกษานอกโรงเรียน ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศรวมทั้งสภาพความต้องการการพัฒนาของพื้นที่แต่ละระดับ

(๒) ให้คำปรึกษา ส่งเสริม สนับสนุน การระดมทรัพยากร และประสานความร่วมมือทั้งในประเทศ และต่างประเทศในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

(๓) ส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล การจัดและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกโรงเรียน

(๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อดำเนินการแทนคณะกรรมการตามที่ได้รับมอบหมาย

(๕) ปฏิบัติงานอื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๒๖ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน.” โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน เรียกโดยย่อว่า “เลขาธิการ กศน.” ซึ่งมีฐานะเป็นอธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนและบริหารราชการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำข้อเสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน รวมทั้งประสานความร่วมมือ ความช่วยเหลือและดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ

(๒) จัดทำ และส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร แนวทางการดำเนินงาน การประกันคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา การวิจัย การพัฒนาวิชาการ การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา พัฒนาบุคลากร พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การพัฒนาระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งการเทียบระดับการศึกษา

(๓) ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน และระดมทุนทางสังคมให้เป็นระบบเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการความรู้และกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน

(๔) เชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลความรู้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน แหล่งการเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษา รวมทั้งพัฒนาห้องสมุดและสื่อ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

(๕) จัดและส่งเสริมการให้บริการทางการศึกษาโดยระบบเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษาทางไกล รวมทั้งเชื่อมโยงเครือข่ายการสื่อสารเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงองค์ความรู้และบริการทางการศึกษาอย่างกว้างขวาง

(๖) ส่งเสริม ผลิต พัฒนา เผยแพร่การเรียนรู้ และให้บริการด้านวิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา

(๗) ดำเนินการในฐานะเลขานุการคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน

(๘) ปฏิบัติงานอื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรืองานที่ได้รับมอบหมาย

การแบ่งส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๗ ให้มีคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ กศน. จังหวัด” จำนวนยี่สิบคน ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๑๑ คน ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน เกษตรและสหกรณ์จังหวัด พัฒนาการจังหวัด แรงงานจังหวัด หัวหน้าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด ประธานสภาหอการค้าจังหวัด ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัด ผู้แทนสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัด ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

(๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกโรงเรียน จำนวนสามคน

(๓) กรรมการผู้แทนองค์กรวิชาชีพหรือผู้แทนองค์กรเอกชน ด้านการศึกษานอกโรงเรียนจำนวนสองคน

(๔) กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนสองคน

(๕) กรรมการผู้แทนสถานศึกษา จำนวนสองคน

มาตรา ๒๘ การคัดเลือกกรรมการตามมาตรา ๒๗ (๒) ให้ประธานกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการคัดเลือก

การสรรหาและการเลือกกรรมการตามมาตรา ๒๗ (๓) (๔) (๕) ให้องค์กรวิชาชีพ องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา เสนอรายชื่อผู้ที่เห็นสมควรเป็นกรรมการ ซึ่งมีคุณสมบัติตามวรรคสามแห่งละหนึ่งคน จากนั้นให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อเลือกกันเองให้เหลือจำนวนตามมาตรา ๒๗(๓) (๔) (๕) แล้วนำรายชื่อผู้ได้รับเลือกเสนอประธานกรรมการเพื่อพิจารณาแต่งตั้งเป็นกรรมการ

การสรรหาและการเลือกให้องค์กรแต่ละประเภทและสถานศึกษาแยกกันดำเนินการ

คุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง ให้นำความในมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๙ คณะกรรมการการศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด เป็นองค์กรให้คำปรึกษามีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คำปรึกษาและพิจารณาความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษาออกโรงเรียนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันสังคมอื่น

(๒) ส่งเสริม สนับสนุน บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ให้สามารถจัดการศึกษาออกโรงเรียนได้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานที่กำหนด

(๓) ติดตามการดำเนินงานการจัดการศึกษาออกโรงเรียนของสถานศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาออกโรงเรียน ให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่กำหนดและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศ รวมทั้งสภาพความต้องการการพัฒนาของท้องถิ่น

(๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อดำเนินการแทนในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด

(๕) ปฏิบัติงานอื่นตามที่กฎหมายกำหนด หรืองานที่ได้รับมอบหมาย

มาตรา ๓๐ ให้มีสำนักงานการศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดเป็นหน่วยงานการศึกษา เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน. จังหวัด” โดยมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์การให้บริการ จัดทำแผนงาน โครงการ มาตรฐานการศึกษาออกโรงเรียน จัดตั้ง จัดสรร กำกับ ตรวจสอบ ติดตาม การใช้งบประมาณของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรฐานการศึกษา แผนพัฒนาและความต้องการของท้องถิ่น

(๒) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการจัดการศึกษาออกโรงเรียน การพัฒนาหลักสูตร สื่อ และนวัตกรรมทางการศึกษา การวิจัย การประกันคุณภาพ การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบระดับ

การศึกษา และดำเนินการพัฒนาบุคลากร พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ

(๓) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการระดมทุนทางสังคมและทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการจัดการความรู้และกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนให้เป็นระบบเครือข่ายการเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

(๔) ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษา ให้สามารถจัดบริการทางการศึกษา โดยระบบเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษาทางไกล เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงองค์ความรู้และบริการทางการศึกษาอย่างกว้างขวาง

(๕) กำกับ ดูแล นิเทศ ติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา และหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนรวมทั้งกำหนดเกณฑ์การจัดตั้งหน่วยจัดการเรียนรู้การศึกษา นอกโรงเรียน

(๖) ดำเนินการในฐานะเลขานุการคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

(๗) ปฏิบัติงานอื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรืองานที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานตามวรรคหนึ่ง มีผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นอกโรงเรียน และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ โดยอาจให้มีรองผู้อำนวยการช่วยปฏิบัติราชการและเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนรองจากผู้อำนวยการ

การแบ่งส่วนราชการ ของสำนักงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๑ ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนสถาบันศาสนา ผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้แทนบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคคลอื่นตามความเหมาะสม เป็นกรรมการ และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ

จำนวนกรรมการ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการ กรรมการ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกำหนด

คุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง ให้นำความในมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๒ คณะกรรมการสถานศึกษา ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คำปรึกษา แนะนำ และพิจารณาแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการการศึกษานอกโรงเรียนและหลักสูตรของสถานศึกษา

(๒) ส่งเสริมให้มีการระดมทุนทางสังคม และทรัพยากรจากชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

- (๓) ติดตามผลการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของสถานศึกษา
- (๔) แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อกำหนดแผนงานตามความเห็นสมควร
- (๕) ปฏิบัติงานอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๓๓ ให้มีสถานศึกษา ทำหน้าที่จัด ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษานอกโรงเรียน มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ที่สอดคล้องกับนโยบายและสภาพความต้องการการพัฒนาของชุมชนและท้องถิ่น

(๒) จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อตอบสนองโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล และนโยบายเฉพาะของพื้นที่

(๓) ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกับ บุคคล ครอบครัวยุทธ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และสถาบันสังคมอื่น

(๔) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องระยะสั้น หลักสูตรการฝึกอบรม พัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้ จัดระบบการประกันคุณภาพภายใน การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียน และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนรู้และเทียบระดับการศึกษา

(๕) ดำเนินการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป รวมทั้งนิเทศ ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

(๖) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

การจัดตั้ง ยุบเลิก รวม การแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษา ให้เป็นไปตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน

มาตรา ๓๔ การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งครู การศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ ดำเนินงานและจัดการศึกษานอกโรงเรียน ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๕ บรรดาบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่ง เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปจนกว่าจะได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๓๖ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ กิจการ ทรัพย์สิน หนี้ อัตรากำลัง ข้าราชการ ลูกจ้างและเงินงบประมาณของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน

มาตรา ๓๗ ในวาระเริ่มแรกในระหว่างที่ยังมิได้กำหนดตำแหน่งหรือวิทยฐานะของข้าราชการที่โอนมาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน ให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ยังคงดำรงตำแหน่งเดิม โดยให้มีสิทธิรับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง ตลอดจนมีสิทธิอื่น ตามที่เคยมีสิทธิอยู่ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการกำหนดตำแหน่ง หรือวิทยฐานะใหม่

มาตรา ๓๘ ให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ รักษาราชการแทนเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๓๙ ในวาระเริ่มแรก ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน ให้คณะกรรมการส่งเสริม สนับสนุนและประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการดังกล่าวต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน ตามพระราชบัญญัตินี้

ในวาระเริ่มแรก ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดและคณะกรรมการสถานศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้ามีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการใดๆ ที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าวจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและคณะกรรมการสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๐ ในระหว่างที่ยังมิได้ดำเนินการให้มี อ.ก.พ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ให้ อ.ก.พ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ อ.ก.พ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวง ศึกษาธิการ

มาตรา ๕๑ ในระหว่างที่ยังมิได้ดำเนินการให้มี อ.ก.ค.ศ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ให้ อ.ก.ค.ศ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ อ.ก.ค.ศ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๒

- หลักการและคำอธิบายประกอบ

(ร่าง) ร่างพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ.

หลักการและคำอธิบายประกอบ
(ร่าง) พระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ.

หลักการข้อที่ ๑

**ให้มีกฎหมายเพื่อรับรองสิทธิและหน้าที่ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน
สำหรับผู้ที่ยอยู่นอกโรงเรียน ของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน**

ให้มีหน่วยงานที่เป็นองค์กรหลัก ทำหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและประสานงาน การจัดการศึกษา
นอกโรงเรียน และให้หน่วยงาน องค์กร ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องมีสิทธิและหน้าที่ในการจัดการ
ศึกษาสำหรับผู้ที่ยอยู่นอกโรงเรียนตามกฎหมายโดยชอบธรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

การศึกษาตลอดชีวิต เป็นการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย แต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการจัดการศึกษาและกลไก โดยเน้นในส่วนของการศึกษาในระบบเป็น
ส่วนใหญ่ โดยกำหนดให้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นเพียงรูปแบบการจัดการศึกษา
ทั้ง ๆ ที่ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นองค์ประกอบ
สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาตลอดชีวิต

หลักการข้อที่ ๒

ให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

หลักการนี้ตั้งอยู่บนความเชื่อพื้นฐานที่สำคัญดังนี้

(๑) การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์

การศึกษามีความจำเป็นสำหรับบุคคลในทุกช่วงชีวิต ไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในวัยทารก วัยเด็ก วัยรุ่น
วัยผู้ใหญ่ หรือวัยผู้สูงอายุก็ตาม เพราะสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร
และเทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา บุคคลอาจต้องเผชิญกับสถานการณ์กับสภาพปัญหาที่
แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงชีวิต การศึกษาจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถ
เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้ได้ ช่วยให้บุคคลมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต มีความรู้ในการ
ประกอบอาชีพ พัฒนาอาชีพ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตอยู่ในสภาพสังคม
สิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างเหมาะสม

(๒) บุคคลมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

ความสามารถในการเรียนและการรับการศึกษาของบุคคล มีได้จำกัดเพียงแค่เมื่อบุคคลอยู่ในวัยเรียน คือ ช่วงวัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ตอนต้นเท่านั้น บุคคลที่อยู่ในวัยอื่น ๆ เช่น วัยผู้ใหญ่ตอนกลางหรือวัยสูงอายุก็สามารถจะเรียนรู้ได้ แม้ว่าในทางจิตวิทยาจะกล่าวถึงพัฒนาการของร่างกายมนุษย์ว่าเมื่อบุคคลมีอายุมากขึ้น พัฒนาการทางร่างกายจะเป็นไปในทางลดลง แต่นั่นมิได้หมายความว่าบุคคลจะเรียนรู้ไม่ได้ เพียงแต่ว่าผู้จัดกิจกรรมการศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพพัฒนาการตามวัย ตามความสนใจ ความต้องการ และช่วงเวลาที่เหมาะสมของแต่ละบุคคล

หลักการข้อที่ ๓

ให้เกิดความเสมอภาค และประกันโอกาสการเข้าถึงการศึกษา

การจะให้บุคคลได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตได้นั้น จะต้องขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย อันประกอบด้วย

- (๑) กลุ่มเป้าหมายวัยเรียนที่พลาดโอกาสหรือไม่สามารถเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานตามระบบโรงเรียนได้
 - (๒) กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้แก่ ผู้สูงอายุ คนพิการ เด็กเร่ร่อน และคนไทยในต่างประเทศ
 - (๓) กลุ่มชนต่างวัฒนธรรม ได้แก่ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยภูเขา
 - (๔) กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ ผู้ต้องขัง ทหารกองประจำการ และเด็กในสถานพินิจ
 - (๕) กลุ่มแรงงาน ได้แก่ กลุ่มแรงงานในสถานประกอบการ กลุ่มแรงงานประเภทค้าขาย กลุ่มแรงงานรับจ้าง และกลุ่มแรงงานบริการ
 - (๖) กลุ่มผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องถิ่นกลุ่มอื่น ๆ
 - (๗) กลุ่มประชาชนทั่วไปที่อยู่ในวัยแรงงาน
- ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวจะต้องเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้ง่าย ทุกกลุ่มมีโอกาสเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสตามที่กฎหมายกำหนด และกลุ่มคนยากจนโดยให้มีมาตรการทางการเงิน เช่น ระบบอุปถัมภ์การศึกษา เงินอุดหนุนการศึกษา เพื่อแก้ปัญหาหรือขดเชย ให้ผู้ด้อยโอกาสเข้าถึงบริการทางการศึกษาเท่าเทียมกับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ

ในการประกันโอกาสทางการศึกษา ต้องมีการเตรียมความพร้อมของหน่วยให้บริการทางการศึกษา รวมทั้งจัดโครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ให้ทั่วถึงและเพียงพอต่อความต้องการ เพื่อเป็นการประกันว่าหากผู้ที่อยู่นอกโรงเรียนต้องการได้รับการศึกษาก็จะได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่ ซึ่งรัฐอาจดำเนินการเอง หรือประสานส่งเสริม สนับสนุน ให้องค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการให้บริการการศึกษานอกโรงเรียนด้วย

การจัดให้มีหน่วยบริการการศึกษานอกโรงเรียน เป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษาสำหรับประชาชนอย่างทั่วถึง โดยจัดให้มีสถานศึกษา แหล่งการเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอยู่ใกล้ชิดกับกลุ่มเป้าหมาย ครอบคลุมทุกพื้นที่ ซึ่งทำให้ทุกชุมชนได้รับบริการการศึกษาอย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพ

หลักการข้อที่ ๔

ให้มีการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น หลากหลายและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

การศึกษานอกโรงเรียน เป็นการศึกษาที่ยืดหยุ่นในเรื่องกฎเกณฑ์ ระเบียบ ตลอดจนด้านเนื้อหา วิธีเรียน เวลาเรียนและสถานที่เรียน เช่น ด้านเนื้อหา มีความหลากหลายเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน ด้านวิธีเรียน เพื่อให้บุคคลเลือกเรียนรู้ได้ในรูปแบบที่เหมาะสมกับความสามารถของตน ด้านเวลาเรียนและสถานที่เรียน ให้โอกาสผู้เรียนเลือกเรียนเมื่อไร ที่ใด ตามที่สะดวกและมีความพร้อม

การศึกษานอกโรงเรียน เป็นการศึกษาที่ยืดหยุ่นตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เป็นสำคัญ โปรแกรมการเรียนรู้ต่าง ๆ กำหนดจากความต้องการของผู้เรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันระหว่างปัจเจกบุคคล ซึ่งอยู่บนหลักการและความเชื่อพื้นฐานทางจิตวิทยาที่สำคัญ ดังนี้

(๑) ผู้เรียนทุกคนต้องการความสุขและมีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย

(๒) ทุกคนมีความถนัดตามธรรมชาติ การศึกษาจะต้องช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจชีวิตจำกัดและความสามารถของตนเอง

(๓) การจัดการศึกษาหรือกิจกรรมการเรียนรู้ จะต้องให้ผู้เรียนตระหนักถึงความจำเป็นของการศึกษาตลอดชีวิต

(๔) การจัดการศึกษาหรือกิจกรรมการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ก้าวหน้าไปตามกระบวนการวุฒิภาวะ ทั้งด้านจิตใจและร่างกาย สังคม วัฒนธรรม การเมืองและอาชีพ

(๕) การจัดการศึกษาหรือกิจกรรมการเรียนรู้ มุ่งสนองความต้องการในการดำรงชีวิตของผู้เรียนเป็นสำคัญ

(๖) การศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของแต่ละวิชา ตลอดจน

อายุของผู้เรียน วิชาและระยะเวลาเรียน ก็ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้เรียนเป็นหลัก โดยให้ความสำคัญกับแรงจูงใจในการเรียน สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ความต้องการในการเรียนของแต่ละบุคคลและรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและคำนึงถึงความรู้เดิมและประสบการณ์อันมีคุณค่าของผู้เรียน

หลักการข้อที่ ๕

ให้มีการระดมทุนทางสังคมมาใช้ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

การระดมทุนทางสังคม เป็นการส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชนและกลไกทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วม โดยนำทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมที่อยู่ในสังคมมาใช้ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

หลักการข้อที่ ๖

ให้การศึกษานอกโรงเรียนเป็นการจัดและส่งเสริมการเติมปัญญาให้สังคม

การเติมปัญญาให้กับสังคม เป็นกระบวนการในการสร้างเสริมองค์ความรู้ พัฒนาทักษะและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของประชาชน รวมทั้งส่งเสริมการจัดการความรู้ในชุมชน เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การจัดกระบวนการเรียนรู้ในระดับบุคคลมุ่งให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์หาข้อสรุปเป็นความรู้ที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีความใฝ่รู้และพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ ในระดับชุมชนมุ่งให้ชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสามารถจัดการความรู้ของตนเองได้ และมีการพัฒนาหรือสะสมองค์ความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีระบบที่มีองค์ประกอบสมบูรณ์ ได้แก่ ความรู้ การเรียนรู้และการจัดการความรู้ อันเป็นองค์ประกอบหลักที่จะทำงานประสานสัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน โครงสร้างทางกายภาพ อาชีพและเงินทุนในชุมชน องค์ประกอบหลักทั้ง ๓ ประการดังกล่าว มีความเกี่ยวพันกัน เป็นพลังในการแก้ปัญหาของคนในชุมชน หัวใจสำคัญคือต้องสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน โดยไม่ใช่เป็นการนำความรู้ไปเติมให้ แต่เป็นการฝึกฝนและพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้และการแก้ปัญหา

เป้าหมายในการจัดกิจกรรมเติมปัญญาให้กับสังคม คือเพื่อแก้ปัญหาคความยากจน ซึ่งเป็นปัญหาหลักของประเทศ จึงต้องมุ่งพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้สามารถบรรลุถึงเป้าหมายหลักดังกล่าวโดย

- (๑) การเพิ่มศักยภาพการพึ่งตนเอง
- (๒) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชน
- (๓) การเพิ่มองค์ความรู้ที่นอกเหนือจากการให้การศึกษาตามปกติ
- (๔) การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ได้จากงานวิจัย ไปต่อยอดความรู้ของประชาชน

การจัดการศึกษาในกระบวนการเดิมปัญญาให้สังคมมุ่งเน้นการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการแสวงหาความรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ การศึกษาเพื่อการสร้างรายได้ สร้างโอกาสและทางเลือกในการประกอบอาชีพ การศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะและโอกาสการจ้างงานซึ่งมุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพการทำงาน ช่วยให้ได้รับการจ้างงานเพิ่มรายได้หรือสินทรัพย์ทางเศรษฐกิจ และการศึกษาเพื่อการอยู่ร่วมกันในครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะชีวิต การพัฒนาสังคมและชุมชน

หลักการข้อที่ ๗

ให้เกิดองค์กรภาคีร่วมจัดการศึกษานอกโรงเรียน

องค์กรภาคีการศึกษานอกโรงเรียน เกิดจากการทำข้อตกลงร่วมกันบนพื้นฐานของการเป็นเจ้าภาพรับผิดชอบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้สามารถดำเนินการได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งอาจเป็นบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในทุกภาคส่วนของสังคม

หลักการข้อที่ ๘

ให้มีการกำหนดระดับ หลักสูตรและมาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียน

การจัดการศึกษานอกโรงเรียน อาจจัดเป็นเอกเทศที่มีการกำหนดระดับการศึกษา หลักสูตร วิธี การศึกษา มาตรฐานการศึกษา และวุฒิการศึกษา เฉพาะของการศึกษานอกโรงเรียนและอาจจัดให้สามารถถ่ายโอนผลการเรียน เชื่อมโยงกับการศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ ได้ด้วย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

หลักการข้อที่ ๙

ให้ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ต้องดำเนินการให้ทุกภาคส่วนของสังคมร่วมจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคมของตนเองโดยองค์กรของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณ ทุนทรัพย์ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีต่างๆ ที่เหมาะสม ในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน พัฒนาบุคลากร

หน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่ส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยง ระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอก

ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้กลไกของการเทียบโอน และพัฒนากระบวนการกิจกรรมให้บุคคล ชุมชน สังคมสามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้สำหรับประชาชนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพได้อย่างเหมาะสม

หลักการข้อที่ ๑๐

ให้มีกลไกในการบริหารจัดการ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

ในการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ให้มีระบบการบริหารจัดการในรูปคณะกรรมการ
๓ ระดับคือ

- (๑) คณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน
- (๒) คณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
- (๓) คณะกรรมการสถานศึกษา

โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน เป็นหน่วยงานกลางในการกำหนดนโยบาย แผน มาตรฐานและส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนทุกภาคส่วนของสังคม

มีสำนักงานการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นหน่วยงานการศึกษาทำหน้าที่รองรับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและกำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของสถานศึกษา

มีสถานศึกษา ทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติในการจัดและส่งเสริม สนับสนุนงานการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ

หลักการข้อที่ ๑๑

ให้มีบุคลากรที่เหมาะสมกับการดำเนินงานในแต่ละพื้นที่

การจัดการศึกษานอกโรงเรียน มีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เช่น ผู้ต้องขังในเรือนจำ ทหารกองประจำการ ชาวไทยใหม่ (ชาวเล) ชาวไทยภูเขา คนพิการ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียนที่ต้องการได้รับการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต ฯลฯ จึงจำเป็นต้องมีข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งครูการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ ครูอาสาสมัคร การศึกษานอกโรงเรียน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน วิทยากร ครูประจำกลุ่ม ครูประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือบุคคลอื่นใดที่ทำหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการดำเนินงาน และจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

ความมุ่งหมายและหลักการ

- การศึกษาที่มุ่งตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของบุคคล/การพัฒนาความรู้ความสามารถในการแสวงหาความรู้ มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สามารถคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์
- การศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อเชื่อมโยง ผสมผสาน เกื้อกูลการเรียนรู้จากการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยให้ประชาชนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- การศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อสร้างความเสมอภาคและประกันโอกาสการเข้าถึงการศึกษาของประชาชน
- การจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย ตามความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมายทั้งระดับบุคคล กลุ่มบุคคล และชุมชน
- การศึกษาที่ประชาชน ชุมชน องค์กร และสังคมมีสิทธิและหน้าที่ร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

แนวการจัดและการส่งเสริม

- จัดการศึกษาโดยใช้รูปแบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหลัก ซึ่งจัดในลักษณะการศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาเพื่อขยายโอกาสให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา (ม.๙)
- จัดให้มีวิธีการเรียนรู้ทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเอง สื่อ และเทคโนโลยี ผู้รู้ ภูมิปัญญา การทำงาน การดำรงชีวิต การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และวิธีอื่นที่พัฒนาให้เหมาะสมกลุ่มเป้าหมาย (ม.๑๐)
- ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะในการคิด การทำ การจำ การแก้ปัญหา และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (ม.๑๑)
- ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ (ม.๑๒)
- ให้ทุกภาคส่วนของสังคมจัดการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน (ม.๑๓)
- ให้ทุกภาคส่วนของสังคม ส่งเสริม สนับสนุน งบประมาณ และทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (ม.๑๔)
- ส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย (ม.๑๕)
- ให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งเทคโนโลยีอื่นมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน (ม.๑๖)
- ให้มีการจัดการความรู้ในแหล่งการเรียนรู้เพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ม.๑๗)
- สร้างแรงจูงใจให้กับทุกภาคส่วนของสังคมที่จัดและหรือสนับสนุนการจัดการศึกษานอกโรงเรียน (มาตรา ๑๘)

ระบบการบริหารจัดการ

- ให้มีระบบการบริหารและจัดการในรูปคณะกรรมการทั้ง ๓ ระดับ คือ
 - (๑) คณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน (ม.๑๙)
 - (๒) คณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน (ม.๒๐)
 - (๓) คณะกรรมการสถานศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน โดยมีประธานกรรมการ ที่มาจากการเลือกตั้งของคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด (ม.๒๑)
- ให้มีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน เป็นหน่วยงานกลางในการกำหนด นโยบาย แผน มาตรฐาน และส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน (ม.๒๒)
- ให้มีสำนักงานการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นหน่วยงานการศึกษาทำหน้าที่รองรับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและกำกับดูแล ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของสถานศึกษา (ม.๒๓)
- ให้มีสถานศึกษา ทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติในการจัดและส่งเสริม สนับสนุนงานการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ (ม.๒๔)
- การบริหารงานบุคคลของ กศน. ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด (ม.๒๕)